

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
onderwerp			19 december 2022
Asielvraagstuk			

Geachte

In onze brief van 26 augustus benadrukten de samenwerkende provincies dat het asielvraagstuk een urgent probleem is. We kondigden in deze brief aan dat als het gaat om de concrete invulling van de provinciale taak, we u hierover zouden adviseren. We gaan er vanuit dat allereerst juridisch uitgezocht wordt of het mogelijk is om de interbestuurlijke toezichtsrol tot en met trede 3 te beleggen bij de provincies en de provincies staan open voor deze toezichtsrol. Bijgevoegd advies kan op steun rekenen van de samenwerkende provincies. Aanvullend op dit advies geven we u drie overwegingen mee om te betrekken in uw wetsvoorstel.

1. Het vrij laten van de invulling van de Provinciale Regie Tafel (PRT) kan behulpzaam zijn voor de effectiviteit van dit overleg en daarom pleiten wij er voor om de invulling hiervan niet in de wet te verankeren;
2. De PRT kan worden voorgezeten door de Commissaris van de Koning maar we hechten er aan dat er geen rolvermenging is met de rol van Rijksheer/Rijksorgaan;
3. Gelet op de minimale omvang per opvanglocatie, stellen gemeenten gezamenlijk een intergemeentelijk plan op. De provincies willen ook kleinere opvanglocaties mogelijk maken als dit de uitkomst is van een intergemeentelijk plan.

Het is duidelijk dat we als één overheid dit urgente vraagstuk samen moeten oplossen. Middels een coördinerende en faciliterende rolinvulling van provincies i.c.m. de uitbreiding van de IBT-rol tot de 3e trede op de interventieladder (indien juridisch realiseerbaar) zullen wij onze bijdrage leveren aan de oplossing.

Inlichtingen bij :
Email :
Bijlagen : 1

Deze brief is ook verzonden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
en de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Met vriendelijke groet,
Interprovinciaal Overleg

Bijlage 1. Advies uitwerking provinciale rol

Kern van het onderwerp

Het IPO heeft een advies geformuleerd richting het kabinet over de rolinvulling van provincies als uitwerking van haar toezegging in de brief van 26 augustus over de bestuurlijke afspraken inzake opvang van asielzoekers.

Aanleiding/context

De uitwerking van de rol van de provincie inzake asielzoekers vormt een uitwerking van één van de punten van de IPO-brief van 26 augustus 2022. Hiermee geven we ook gehoor aan het verzoek van de minister voor VRO en de staatssecretaris van J&V om te komen tot een bestuurlijk advies. Deze rol vereist een aanzienlijke inspanning van de provincie, niet alleen het toezicht, maar ook het coördineren van het opstellen van de intergemeentelijke plannen voor asielopvang. In het akkoord is opgenomen dat het rijk provincies hierin compenseert voor de resterende maanden van 2022 en het jaar 2023 ter waarde van 3,2 miljoen euro, in afwachting van het toegezegde artikel 2 onderzoek Financiële Verhoudingenwet. Het advies aan het kabinet over de provinciale rolinvulling is als volgt uitgewerkt.

De staatssecretaris van J&V stelt gemeentelijke taakstelling asielopvang vast. Een collectief gedragen verantwoordelijkheid voor de keten van asielopvang en huisvesting vergunninghouders en de samenwerking daarbinnen, horizontale democratische controle en in aanvulling daarop interbestuurlijk toezicht zorgen voor voldoende checks en balances in het stelsel. De stelselverantwoordelijkheid ligt bij het kabinet.

Door de verdeling van de asielopvang in eerste instantie gezamenlijk en gecoördineerd op te pakken, wordt duidelijk dat bestuursorganen dit zien als een gezamenlijke (maatschappelijke) verantwoordelijkheid. Het is aan de gemeenten om in gezamenlijkheid en met alle betrokkenen een dergelijk plan op te stellen in een coördinerend overleg onder voorzitterschap van de provincie. Het is aan de provincie om deze coördinatie tafel in te richten.

Dit coördinerend overleg komt binnen x maanden met een intergemeentelijk plan asielopvang. Het coördinerend overleg is analoog naar het coördinerend overleg dat op basis van artikel 5.9 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) bij GS is neergelegd. Aan deze provinciale coördinatie tafel (PRT) nemen tenminste deel alle burgemeesters/wethouders, de verantwoordelijk portefeuillehouder toezicht GS, portefeuillehouder wonen, en een vertegenwoordiger van het COA. Het COA is verantwoordelijk voor de daadwerkelijke opvang van asielzoekers. Gemeenten kunnen alleen een intergemeentelijk plan opstellen als het COA duidelijke randvoorwaarden aangeeft over omvang van locaties en eisen op het gebied van veiligheid en gezondheidszorg. Deze eisen moeten de gemeenten mee nemen in hun intergemeentelijk plan, waarbij zij aan kunnen geven in hoeverre daar aan voldaan kan worden. Zonder duidelijkheid over de rol en positie van het COA ontstaat er mist en onduidelijkheid en is effectief toezicht door de provincie niet mogelijk. Indien binnen x maanden geen intergemeentelijk plan is vastgesteld dan zal de Staatssecretaris J&V voorzien in een definitief intergemeentelijk plan asielopvang waarbij de verdeling van de asielopvang in de betreffende provincie door de samenwerkende gemeenten wordt vastgelegd.

Gelet op de minimale omvang per opvanglocatie, stellen de gemeenten gezamenlijk een intergemeentelijk plan op. Het intergemeentelijk plan (hierna plan) is een plan tussen de verschillende samenwerkende gemeenten in een provincie. Het intergemeentelijk plan wordt door alle individuele gemeenten vastgesteld door B&W. Het schaalniveau waarop het

Bijlage 1.

Advies uitwerking provinciale rol

intergemeentelijk plan moet worden opgesteld, kan de gehele provincie zijn, dan wel bijvoorbeeld de regionale woningmarktregio's. Het in gemeenschappelijkheid vastgestelde plan bevat de onderlinge afspraken tussen de gemeenten over hoe zij willen gaan voldoen aan de wettelijke taak asielopvang en kan afspraken bevatten over de eventuele uitruil tussen de wettelijke taak asielopvang en de wettelijke taak huisvesting statushouders. In het plan is vastgelegd op welke wijze en door welke activiteiten op welke locaties wordt voldaan aan de wettelijke taakstelling asielopvang.

De provincie heeft een coördinerende rol bij de totstandkoming van het plan. Het voordeel daarvan is dat de provincie de voortgang van het opstellen van het plan kan monitoren, actief kan meedenken en tijdig (via de CdK) aan de staatssecretaris J&V kan informeren/rapporteren als die voortgang er niet of onvoldoende lijkt te zijn. De provincie heeft nu op een aantal beleidsvelden (die nodig zijn voor het op te stellen plan) voor het opstellen van het plan benodigde beleidsvelden ook al een coördinerende en een regisserende rol heeft (o.a. provinciaal ruimtelijk beleid). Deze en regionale kaders kunnen alvast meegenomen kunnen worden in de plannen. Verder heeft de provincie kennis van wat er op regionaal niveau speelt aan ontwikkelingen.

De provincie zou de coördinerende rol ook meer inhoudelijk kunnen invullen door afspraken te maken over de inzet van eigen bevoegdheden en deze op te nemen in het plan. Gedacht zou kunnen worden aan provinciaal RO-instrumentarium in de vorm van een inpassingsplan (artikel 3.26 Wro) (of een aanwijzingsbesluit als bedoeld in artikel 3.8 lid 6 en 7 Wro). Dit is alleen mogelijk als een provincie hiertoe een provinciaal (bovengemeentelijk) belang heeft gedefinieerd. De provincie mag alleen optreden als dat doelmatig en noodzakelijk is en moet dat motiveren. De provincie moet een afweging maken over hoe ver zij ingrijpt in de bevoegdheden van de gemeente.

De provincie ziet toe op de uitvoering van het plan. Daarvoor is een duidelijke en uniforme monitoringsmethode nodig, anders is adequaat toezicht onmogelijk. Voor adequaat toezicht op de huisvesting van vergunninghouders maken de provincies nu gebruik van de gegevens van het COA (huisvestingscijfers in het Taakvolgsysteem en de maandelijks openbare overzichten van het COA huisvesting vergunninghouders per gemeente). Dit is door de provincie vastgelegd in het eigen IBT beleidskader.

De gemeenten worden aan de uitvoering van het plan gehouden worden. Wanneer zij de afspraken daarin niet nakomen dan kan dat (bestuurlijk en juridisch) verwijtbaar. Sinds de invoering van de Wet revitalisering generiek toezicht houdt de provincie interbestuurlijk toezicht op de uitvoering van wettelijke taken door de gemeenten. Hiertoe beschikt de provincie over generieke instrumentarium (schorsing en spontane vernietiging van besluiten en in de plaats treden bij taakverwaarlozing). Dit is vastgelegd in de Gemeentewet en de Provinciewet. Als een gemeente bijvoorbeeld weigert om de op grond van het voorgestelde artikel in het wetsontwerp door B&W vastgestelde uniforme uitvoeringsplan uit te voeren, dan vervult de provincie haar IBT-rol tot aan indeplaatsstelling (concreet treden 1, 2 en 3). De uiteindelijke indeplaatsstelling vindt plaats door de staatssecretaris van J&V omdat de staatssecretaris het COA aanstuurt.